

Decarbonizarea sistemului alimentar, mai mult decât o urgență

de ZENO CĂPRARIU,
Partener Audit, Deloitte România

Recenta conferință COP26 a readus decarbonizarea în sistemul alimentar în fruntea agendei. Guvernele și publicul larg cer schimbarea. Dioxidul de carbon și alte emisii, cum ar fi metanul și azotul, trebuie reduse pentru atingerea obiectivelor de sustenabilitate asumate de state, iar sistemul alimentar reprezintă o mare parte din această schemă. Dacă dorim să avem emisii nete zero de carbon sau chiar negative, trebuie să regândim modul în care producem, procesăm și consumăm alimente.

PRODUCȚIA DE ALIMENTE ESTE RESPONSABILĂ PENTRU UN SFERT DIN EMISIILE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ ALE LUMII

Sistemul alimentar produce nu mai puțin de 27% din emisiile globale de gaze cu efect de seră (GES). Două treimi din totalul emisiilor de GES legate de alimente vin din agricultură, silvicultură și utilizarea terenurilor, iar restul provine din prelucrare, transport și ambalare. Producția animalieră generează 45% din totalul emisiilor de metan din lume, iar îngrășămintele și produsele de protecție a culturilor, 80% din totalul emisiilor de protoxid de azot. Așadar, atingerea obiectivelor de sustenabilitate discutate la COP26 va depinde în mare măsură de transformarea sectorului alimentar dintr-o sursă de carbon, într-un absorbant de carbon. Cea mai mare parte a impactului asupra sustenabilității are loc în primele etape ale lanțului de aprovizionare cu alimente. Consumatorii, mărcile și comercianții cu amănuntul au adesea puțină vizibilitate directă sau control asupra acestui aspect. În timp ce doar unii comercianți cu amănuntul pot exercita acest control, pentru fermieri și alți furnizori este dificil să facă investițiile necesare pentru a-și reduce amprenta de carbon, ca urmare a impactului negativ asupra marjelor de exploatare, deja foarte mici.

CUM POATE DEVENI AGRICULTURA UN ABSORBANT DE CARBON?

Modul actual de a produce alimente nu este nici sustenabil și, în cele mai multe cazuri, nici sănătos.

Ar trebui să ne îndepărtăm de sistemul nostru agricol convențional, care este tradițional, liniar, degenerant și are un impact negativ asupra mediului, și să ne îndreptăm către un sistem agricol regenerativ, care va avea un impact net pozitiv asupra ecosistemului.

Un astfel de sistem sustenabil presupune investiții în tehnologii noi, fiind axat pe creșterea și restabilirea sănătății solului, a rezilienței acestuia și a biodiversității, prin aplicarea diferitelor practici regenerative, cum ar fi diversificarea, rotațiile culturilor, acoperirea permanentă a solului, reducerea îngrășămintelor artificiale, îmbunătățirea gestionării apei și a irigațiilor și utilizarea sistemelor integrate de creștere a animalelor și de pășunat. Dacă avem un sol sănătos, putem reduce carbonul din aer, ceea ce va influența pozitiv schimbările climatice. În plus, ar ajuta fermierii să restabilească biodiversitatea, să mențină productivitatea culturilor, să reducă costurile, să sporească profiturile și va crea oportunități de dezvoltare a unor noi modele de venituri pentru toți actorii din cadrul lanțului valoric alimentar, de la fermieri la comercianții cu amănuntul.

ASIGURAREA CERERII VIITOARE DE ALIMENTE FĂRĂ EXTINDEREA TERENURILOR AGRICOLE

Acumularea de carbon în atmosferă este exacerbată prin defrișările la nivel mondial pentru extinderea terenurilor agricole, deoarece pădurile sunt absorbanti importanți de carbon. Transformarea acestora în terenuri agricole are un efect triplu: pădurea nu mai captează carbonul, care este eliberat prin ardere pentru a curăța pădurile, iar practicile agricole ulterioare adaugă noi emisii de GES. Trebuie să hrănim o populație în creștere, dar nu ne putem permite să facem acest lucru extinzând terenurile agricole prin defrișări.

Pentru folosirea eficientă a terenurilor au fost dezvoltate sisteme de avertizare timpurie bazate

pe inteligență artificială pentru a prezice riscul viitor de defrișare, folosind o gamă largă de date geospațiale și imagini din satelit, ce permit luarea de măsuri în timp util.

LANSAREA DE PRODUSE DE CONSUM CARE SE AFLĂ ÎN LIMITELE BUGETULUI NOSTRU DE CARBON

Trebuie să începem să trăim în limitele bugetului nostru de carbon pentru alimente. Dar această tranziție a emisiilor de dioxid de carbon trebuie să fie atractivă și accesibilă pentru consumatorul mediu, nu doar pentru segmente exclusiviste. Companiile ar putea crea produse alimentare cu o amprentă cu cel puțin 25% mai mică în comparație cu media pieței. Prin lansarea acestor produse, respectivele companii ar putea urca în lanțul valoric, în comparație cu pozițiile lor tradiționale, și influența toți partenerii de-a lungul lanțului pentru a face schimbări. Aceste produse nu ar crește semnificativ costurile pentru fermieri și consumatori, întrucât prețurile de consum pentru ele ar trebui să crească cu mai puțin de 5% pentru a compensa agricultorii. Și toate acestea fără a afecta marjele niciunui dintre ceilalți jucători din lanțul valoric.

SUNT ESENȚIALE INTEGRAREA ȘI COLABORAREA PE VERTICALĂ ÎN CADRUL LANȚULUI DE APROVIZIONARE

Există multe oportunități de decarbonizare pentru producători de alimente, procesatori și consumatori, care nu ar trebui să conducă la creșterea costurilor pentru consumatori sau să reducă drastic marjele pentru producători. Dar este nevoie de o colaborare intensă în cadrul lanțului de aprovizionare și de o distribuție echitabilă a beneficiilor și sarcinilor între actorii din lanțul valoric. În următorii doi ani, ne așteptăm să vedem o creștere rapidă a nivelului de integrare verticală în lanțul valoric alimentar, determinată de sustenabilitate. Integrarea verticală ar putea lua multe forme și nu trebuie să se refere doar la comercianții cu amănuntul și la mărcile de produse alimentare care preiau mai mult control asupra lanțului valoric din amonte. Ar putea fi vorba și de organizarea fermierilor pentru a merge mai departe în josul lanțului de aprovizionare prin introducerea pe piață a propriilor mărci și concepte alimentare durabile, asigurând în același timp o compensație adecvată.